

ЗАУВАЖЕННЯ І ПРОПОЗИЦІЇ СБУ

до проектів Законів України

“Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо інноваційної діяльності сил оборони” реєстр. № 15215 від 01.05.2026 (далі – законопроект № 15215) та “Про оборонну інноваційну діяльність” реєстр. № 15215-1 від 04.05.2026 (далі – законопроект № 15215-1)

I. Метою розробки законопроектів № 15215, № 15215-1 (як зазначено в пояснювальних записках) є, зокрема, визначення шляхів формування та реалізації інноваційної політики у сфері оборони, а також формування та функціонування ефективної національної системи оборонної інноваційної діяльності.

Для реалізації цієї мети законопроектом № 15215 (доповнення новою частиною статті 9 Закону України “Про інноваційну діяльність”) та законопроектом № 15215-1 (стаття 6 проекту Закону) передбачається визначення (створення) головного органу в системі центральних органів виконавчої влади, який забезпечуватиме формування та реалізацію інноваційної політики у сфері оборони, а також координуватиме інноваційну діяльність складових сил оборони (інноваційний орган Міністерства оборони у законопроекті № 15215; Державне агентство інновацій у сфері безпеки і оборони України (Держоборонінновації) у законопроекті № 15215-1; далі разом – уповноважений орган).

Відповідно до положень зазначених законопроектів інші суб’єкти оборонної інноваційної діяльності, до яких належатиме і Служба безпеки України, здійснюватимуть інноваційну діяльність у сфері оборони, зокрема шляхом:

надання інноваційному органу Міністерства оборони України інформації щодо проблемних питань у секторі оборони, актуальних відомостей про розробку, впровадження та масштабування інновацій у сфері оборони, що здійснюватимуться за їх участі, а також інформації про застосування інновацій у сфері оборони (передбачено законопроектом № 15215 у вигляді нової частини статті 12 Закону України “Про оборону України”);

надання на запит Держоборонінновації та Центру компетенцій з високотехнологічних оборонних інновацій та майбутніх технологій інформації, необхідної для виконання ними своїх функцій (пункт 4 частини четвертої статті 6, пункт 1 частини другої статті 9 законопроекту № 15215-1);

повідомлення Держоборонінновації щодо результатів оборонних науково-дослідних та дослідно-конструкторських робіт (далі – НДДКР) для включення їх до Єдиного реєстру прав інтелектуальної власності оборонних НДДКР (частина п’ята статті 22 законопроекту № 15215-1).

З огляду на зміст наведених перспективних норм пропонується під час подальшого доопрацювання законопроектів врахувати таке:

передбачити в законопроектах положення щодо визначення обмежень (критеріїв) стосовно обсягу інформації про інновації у сфері оборони, яка передаватиметься уповноваженому органу, та мети її подальшого використання;

визначити умови, за яких не допускається передача уповноваженим органом третім особам інформації про інновації у сфері оборони без дозволу органу, який надав таку інформацію;

передбачити можливість ненадання інноваційному органу Міністерства оборони України актуальних відомостей про розробку, впровадження та масштабування інновацій у сфері оборони, якщо такі інновації стосуються виконання завдань, покладених на державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями, який забезпечує державну безпеку України (може стосуватись інших суб'єктів інноваційної діяльності, зокрема розвідки);

доопрацювати визначення терміна “інновації у сфері оборони” в частині узгодження з термінологією Законів України “Про державну таємницю”, “Про наукову і науково-технічну діяльність”, “Про охорону прав на винаходи і корисні моделі”.

II. Законопроектом № 15215 (зміни до статті 10 Закону України “Про оборону”) зокрема передбачається покладання на інноваційний орган Міністерства оборони України завдань щодо забезпечення функціонування єдиної інформаційно-комунікаційної системи обробки актуальних відомостей про статус вирішення проблемних питань оборони і проектів з розробки, впровадження та масштабування інновацій у сфері оборони, які реалізуються за участю складових сил оборони (далі – ІКС).

Відповідно до запропонованих цим законопроектом змін до статті 12 Закону України “Про оборону” інші військові формування, утворені відповідно до законів України, розвідувальні органи, відповідні правоохоронні органи та державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями можуть здійснювати інноваційну діяльність у сфері оборони, а також виконувати завдання із реалізації інноваційної політики у сфері оборони шляхом надання інноваційному органу Міністерства оборони України зазначеної інформації.

Статтею 8 Закону України “Про державну таємницю” визначено, що до державної таємниці у порядку, встановленому цим Законом, крім іншого, відноситься інформація у сфері оборони (про винаходи, дослідження і розробку нових зразків озброєння в інтересах забезпечення національної безпеки і оборони та про результати таких досліджень і розробок), економіки, науки і техніки (про наукові, науково-дослідні, дослідно-конструкторські та проектні роботи, предметом яких є створення новітніх складних зразків озброєння, військової або спеціальної техніки та інші роботи, що мають важливе оборонне чи економічне значення або суттєво впливають на зовнішньоекономічну діяльність та національну безпеку України), державної безпеки та охорони правопорядку (про зміст і результати наукових досліджень у сфері криптографії).

На підставі рішень державних експертів з питань таємниць до Зводу відомостей, що становлять державну таємницю (затверджений наказом Центрального управління Служби безпеки України від 23.12.2020 № 383, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 14.01.2021 за № 52/35674), включено низку статей (статті 1.9.1, 1.9.2, 1.9.3, 1.9.4, 1.9.5, 1.9.6, 1.10.3, 2.7.1 – 2.7.8, 4.4.15, 4.4.16, 4.9.10, 4.9.12, 4.10.7, 4.11.12, 4.11.13), що можуть стосуватися, у тому числі, інформації про інновації для потреб оборони.

За результатами попередньої оцінки вбачається, що інформація у сфері інновацій, яка передаватиметься (опрацьовуватиметься, накопичуватиметься) в ІКС, може становити державну таємницю.

У зв'язку з цим пропонується доповнити законопроект реєстр. № 15215 відповідними положеннями щодо проведення експертної оцінки

інформації у сфері інновацій, яка планується для внесення до ІКС, до її введення в експлуатацію.

III. Слід зазначити, що в Українському національному офісі інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ) функціонують Державний реєстр України винаходів, Державний реєстр України секретних винаходів, Державний реєстр України корисних моделей, Державний реєстр України секретних корисних моделей, які ведуться в електронній формі.

Враховуючи викладене, пропонується розглянути питання щодо доцільності розмежування повноважень УКРНОІВІ та інноваційного органу Міністерства оборони України, а також відповідного інформаційного наповнення їх ІКС та реєстрів.

IV. Положення альтернативного законопроекту № 15215-1 містять поняття та процедури, які не узгоджуються із законодавством про державну таємницю (зокрема, частиною четвертою статті 22 “Особливості правової охорони інтелектуальної власності у сфері високотехнологічних оборонних інновацій” проекту Закону передбачено, що для захисту державної таємниці може бути встановлено режим таємності щодо сутності винаходу (корисної моделі, промислового зразка). У такому разі видається “військовий патент” (secret patent), інформація про який не публікується, а права охороняються в закритому реєстрі).

Запровадження таких положень без узгодження з чинними нормативно-правовими актами може стати підставою для виникнення правових колізій. З огляду на наведене законопроект № 15215-1 у разі його підтримки потребуватиме комплексного доопрацювання.

V. Крім того, варто звернути увагу, що із запропонованої законопроектом № 15215 змісту нової частини шостої статті 12 Закону України “Про оборону” (*“Інші військові формування, утворені відповідно до законів України, розвідувальні органи, відповідні правоохоронні органи та державний орган спеціального призначення з правоохоронними функціями можуть здійснювати інноваційну діяльність у сфері оборони, а також виконують завдання із реалізації інноваційної політики у сфері оборони шляхом:”*) вбачається, що зазначені органи матимуть право здійснювати інноваційну діяльність у сфері оборони, проте на них покладається обов’язок виконувати завдання із реалізації інноваційної політики у цій сфері.

З метою уникнення імперативного характеру зазначеної норми, в частині покладання обов’язку долучатись до виконання відповідних завдань у будь-якому випадку, пропонуємо слова “виконувати завдання” замінити словами “можуть виконувати завдання”.

Зазначене дозволить вказаним органам долучатись до виконання завдань із реалізації інноваційної політики у сфері оборони залежно від їх компетенції та потреби у здійсненні такої діяльності.